

CUMHURİYET'İN HİKÂYESİ

İbrahim ÖZTÜRK

I. ÖNSÖZ BÖLÜMÜ

Bu yaşıma geldim, ömrüm geçip gidiyor, hala anlayamadığım üç kavram var;

1- Laiklik

2- Feminizm

3- Postmodernizm

Bunları biliyoz, niye yazıyon diyorsunuzdur, diyin, ben bilmiyom.

II. GİRİŞ BÖLÜMÜ

Şimdi de bugüne atfen anladığım ama anlamlandıramadığım şu konuyu işliycez;

“Cumhuriyet- Demokrasi - Egemenlik” kelime ve kavramları.

Kulağa hoş harmonik-ergonomik uyumlu bişi gibi geliyor. Ama kazın ayağı öyle değil? Nasıl peki? Perdeli, Perdeli.

Araştırmacı ve Karıştırmacı biri olarak hemen kolları sıvayarak sizler için olaya müdahale etme sorumluluğu beliriverdi birden bire içimde. Bunun için taa kütüphanelere gitçek değilim, herhal google diye bişey var. Bu tatil günü bi yere gidemem, kahve iççem.

III. GELİŞME BÖLÜMÜ

Hemen bakıyoruz, karşımıza “Halkın **egemenliğini kendi elinde bulundurduğu** ve bunu, arasından seçtiği milletvekili aracılığıyla kullandığı bir devlet şeklidir.” diye bi tanım çıkıyor.

Sonra wikipediye bakıyoz; “**Cumhuriyet**”, hükûmet başkanının, halk tarafından *belli bir süre için ve belirli yetkilerle* “**seçildiği**” *yönetim biçimidir*. “**Egemenlik**” hakkının **belli bir kişi** veya aileye ait olduğu kavramların zıttıdır.

Aşağı yukarı aynı şeyleri söylüyor. Egemenlik halkındır, halk tarafından seçimle (ki bu demokratik usullerle olmazsa olmaz şartıdır, yoksa seçim olmas) yöneticilerin seçilmesiymiş.

IV. İLERLEME BÖLÜMÜ

Buraya kadar araştırmacı gazeteci olayı tamam, sorun yok, kelimenin ne olduğunu üç aşağı beş yukarı yedi sola dokuz sağa öğrendik. Şimdi sıra geldi karıştırmacı olarak konuyu aydınlatma sorumluluk ve bilincine. Dedim ya biraz karıştırmacıyım diye, bundan sonraki kısmı karmakarışık anlatçam.

V. BAŞLIKSIZ BÖLÜM

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

İRAN İSLAM CUMHURİYETİ

SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLER BİRLİĞİ

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLTELERİ – Yok bunu çıkar, Obama kızar sonra

LİBYA HALK CEMAHİRESİ – Cumhuriyeti diye yazacaklarken yanlış yazmışlar

SURİYE ARAP CUMHURİYETİ

Uzayıp da gidiyor

“Birbirinden farklı hatta tam tersi siyasal, ekonomik, sosyal, ailevi, dünya, ahiret... görüşleri olan ülkeler CUMHURİYET YÖNETİMİ İLE YÖNETİLİYORLAR. Nasıl oluyor bu iş?

Demek ki Cumhuriyet denilen şey, usule ilişkin bişeymiş, esasa taalluk eden bi yönü yok. Yok, ama devletin “siyasi iradesi” ciddi şekilde yönetim şeklini de belirliyor. Nasıl mı? Ona da bakalım azcık. (Cumhuriyet, Devletin yönetim biçimi olarak lanse ediliyor, diğer devlet yönetim şekillerini konumuz olmadığı için burada işleyemiyoruz, üzgünüm) devam...

VI. BİRAZ DAHA İLERLEME BÖLÜMÜ

Türkiye’de Cumhuriyet nasıl ilan edildi?

Türkiye’de, 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet ilan edilmiştir; fakat aslında 23 Nisan 1920 tarihinden itibaren, Cumhuriyet yönetiminin alt yapısı atılmaya başlanmıştır. **23 Nisan 1920’de “egemenliğin kayıtsız şartsız ulusa ait olduğu”** belirtilmiş ardından bu yeni düzenin kurulması için hızla çalışmalar yapılmıştır. **1922 yılında bu çalışmalar doğrultusunda Padişahlık ve Saltanat hukuken kaldırılmıştır.** Önce TBMM, 1 Kasım 1922 gecesi almış olduğu karar doğrultusunda, “Halifelik”le “Saltanatı” birbirinden ayırmış ve Saltanatı tamamen kaldırmıştır.

29 Ekim 1923 tarihinde de Cumhuriyet ilan edilmiştir.

Halifeliğin kaldırılmasına daha vakit vardır. Bu süreçte Vahdettin İngiltere’de olduğu için yerine, Abdülmecit Halife olmuştur. Cumhuriyet’in ilanı edilmesiyle artık halifeliğinde kaldırılması zamanı gelmiş ve bu yönde hazırlıklar başlatılmıştır. Devletin nereye doğru gittiği belli oluyor. Ardından **3 Mart 1924 tarihinde de Halifelik tamamen kaldırılmıştır.** Bunlar Türkiye Cumhuriyetinin anayasada tanımı yapılan; Türkiye Cumhuriyeti demokratik, laik devletin aşamalarıdır.

Bu süreçler sonucunda artık, TBMM ve Halk bizatihi “Kanun Koyucu” olmuş oluyor.

VII. ÇOK GİTTİK BİRAZ GERİYE GİDELİM, ŞURADAN SAĞA DÖNELİM

Önce etimolojik / kelime anlamına bakalım;

“Cumhuriyet” kelimesi ise bize Arapça “cumhur” kelimesinden geçmiştir. “Cumhur” toplu halde bulunan halk demektir. “Cumhurî” ise, cumhura, yani “millete, halka mahsus” “Cumhuriyet” işte bu “cumhurî”den türetilmiş bir isimdir. Dolayısıyla etimolojik olarak cumhuriyet, “halka mahsus şey”, “halka ait olan şey” demektir. O halde, yine etimolojik olarak, devlet şekli anlamında “cumhuriyet”i, “halka ait olan devlet” diye tanımlayabiliriz.

Cumhuriyet kelimesinin Fransızca karşılığı olan “république” kelimesi de aynı şeyi ifade eder. Bu kelime “şey”, “mal” anlamına gelen Latince res ve “kamu”, “halk” anlamına gelen publica kelimelerinden türemiştir. Latince res publica “kamu malı, halkın malı” demektir. Devlet şekli anlamında respublica, république’i ise o halde, “halkın malı olan devlet” olarak tanımlayabiliriz.

Tarihi süreci içerisinde kavramın gelişmesine bakıldığında;

Cumhuriyetin devlet şekli ya da hükümet şekli olması konusunda kesin bir birlik bulunmamaktadır. 25 Şubat 1875 tarihli Fransız Anayasası’na 14 Ağustos 1884 de eklenen 8. paragraf-ta “cumhuriyet, hükümet şekli olarak hiçbir değişiklik teklifine konu olamaz.” denilmekte iken, kilise ile devletin ayrılması ile ilgili 9 Aralık 1908 tarihli kanunda Cumhuriyet bir devlet şekli olarak yer almaktadır. 4 Ekim 1958 tarihli Fransız Anayasa’sınının 89.maddesinde dar anlamdaki Cumhuriyet, bir hükümet şekli olarak öngörülmektedir. Cumhuriyet bizde 29 Ekim 1923’te hükümet şekli olarak kabul edilmiş iken, 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarımızda Cumhuriyet devlet şekli olarak yer almıştır.

Atatürk de “ Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemi ile devlet şekli demektir” demiştir.

VIII. HELAL OLSUN BÖLÜMÜ

En iyi çözümü DEMOKRATİK KONGO CUMHURİYETİ bulmuş, helal olsun adamlara, afrikalı mafrikalı ama olayı kesin çözüp atmışlar.

IX. MİNİK BİR BÖLÜM ARAYA GİREYİM

Anayasa kafadan yazılmış; hepsinde de madde bir; 24, 61 ve 82’de ; “Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir” diye

Yukarıdaki cumhuriyet kelimesinin anlamına binaen şöyle yazsa nasıl olurdu acep; “Türkiye Devleti'nin şekli Cumhuriyettir.”

(Cumhuriyet konusuyla doğrudan olan veya hiç alakası olmayan ayrı bir konu başlığı altında bu konunun incelenmesi daha uygun olur ama hemencecik şunu söyleyim burda, “Türkiye Devleti” diyor “Türk Devleti” demiyor, lehte ve aleyhte olan görüşleri birazdan alayım, ben devam edeyim yazıya.)

X. SONUCA YAKLAŞIRKEN BÖLÜMÜ

Bayram Kabul Edilmesi Bilgisi

29 Ekim 1923'te TBMM, Teşkilât-ı Esasiye Kanunu (1921 Anayasası)'nda yaptığı değişiklikle, devletin yönetim biçimini cumhuriyet olarak ilan etmiştir. Aynı gece bu ilan, atılan 101 pare top ile kutlanmıştır. 1924 yılında ise cumhuriyetin ilanı şenliklerle kutlanmıştır.

2 Şubat 1925'te, Hariciye Vekâlet'ince (Dışişleri Bakanlığı) düzenlenen bir kanun teklifinde 29 Ekim'in bayram olması önerilmiştir. Bu teklif Meclis Anayasa Komisyonu tarafından incelenmiş ve 18 Nisan'da karara bağlanmıştır. 19 Nisan'da ise teklif TBMM tarafından kabul edilmiştir. 628 sayılı bu kanun ile 29 Ekim, 1925'ten itibaren ülke içinde ve dış temsilciliklerde bayram olarak kutlanmaya başlamıştır.

Cumhuriyet Bayramı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet yönetimi ilan etmesi anısına her yıl 29 Ekim günü Türkiye'de ve Kuzey Kıbrıs'ta kutlanan **ve tatili mecburi olan** millî bir bayramdır nokta

XI. UCU AÇIK SONUÇ BÖLÜMÜ

Tarih boyunca insanoğlu ister dini inanış isterse dini inanmayı bırakarak yaşadıkları dünyada öyle kendi başına, tek başına buyruk, istediği gibi yaşadığı bir bölüm olmamıştır.

Kümelenecek yaşadıkları coğrafyalarda, köy, kasaba, il, eyalet, devlet... diye tanımlanan yerleşkelerde mutlaka ve mutlaka birileri yönetici olmuştur. Doğrudan doğruya özgürce kimse hayatını yaşayamamıştır. Ha bekârlık sultanlıktır olayı var ama o ayrı :)

Sorun; devlet şeklinin ne olduğundan çok, devlet denilen organizmanın (canlı /bomba/ olma ihtimali çok fazladır) başında bulunan yöneticilerin, diğer uzuvlara zarar vermeden yaşayabilme becerisidir.

Bunun için insanlık tarihinden beri hep özgürlük mücadelesi verilmiştir. Hep bi yerlerde tonlarca evraklar yazılmış, çizilmiş, asılmış, ilan edilmiştir.

Neden; insanın huzur içersinde, sıkıntısız bir şekilde yaşaması için.

XII. SONUÇ BÖLÜMÜ

İnsan ve Müslüman olarak inandığımız değerler çerçevesinde İngilizcedeki “have to” zorunluluk olarak değil severek yaşadığımız / yaşamaya çalıştığımız İslam'ın bize neyi bahsettiğidir.

Yönetim şekli olarak kesin bir şekil, çerçeve çizilmemiştir. Yöneticinin; Allah'ın halifesi olarak yeryüzünde Allah'ın emir ve yasaklarını uygulayarak, “insan”ların her türlü ihtiyaçlarını karşılayarak “Müslüman”ların iman, İslam üzere tüm kişilerin huzur, barış, sükûn içersinde yaşamasını tesis etmektir. Önemli olan “esas”tır.

XII. HAKKATEN SONUÇ BÖLÜMÜ

Allah'ın hâkimiyetini;

1- Kâinatta, Âlemlerin yani tüm kâinatın yaratılışı, bunlara bir düzen ve kanunun belirlenişi, bu kanunlara göre idare edilişi ve varlıkta kalabilmek için ihtiyaç duydukları şeylerin onlara verilmesini ifade eder.

“De ki: Kimdir sizi gökten ve yerden rızıklandıran? Kimdir kulaklarınızı ve gözlerinizi yaratan? Kimdir ölüden diriyi, diriden ölüyü çıkararak? **Kimdir bütün işleri çekip çeviren, kâinatı yöneten? Duraksamadan : ‘Allah’ diyeceklerdir.** De ki: O halde O'nun cezasından sakınmaz mısınız ?” (Yunus Suresi / 31. Ayet)

2- Ahirette; Bu hâkimiyet türü ahiret hayatına dair tüm yetki ve kararlara sahip olunmasını ifade eder. Hiçbir kimseye haksızlık yapmadan Müslüman ve kâfir, suçlu ve suçsuz ayrımı yaparak, ceza veya mükâfata karar verenin, hükmünde ve idaresinde eşi ve benzeri olmayanın hâkimiyetidir. Uhrevi hâkimiyette sadece Allah'a aittir.

“Kâfir olanlar, kendilerine kıyamet ansızın gelinceye yahut da onlara kısır bir günün azabı gelip çatıncaya dek, o Kur'an'dan şüphe içindedirler. **İşte o gün mülk Allah'ındır. O insanların arasında hükmünü verir.** Artık kim iman edip salih ameller işlemiş olanlar, Naim cennetlerindedirler.” (Hacc Suresi / 55-56. Ayet)

3- Dünyada İnsanlar Üzerinde Şer'i / Kanun Koyucu hâkimiyeti olarak ele alırsak;

Bu hâkimiyet türü ise Allah'ın insanların fiilleri hakkında yetki ve kararlara sahip olunmasını ifade eder. İnsanların ve cinlerin nasıl ibadet edeceklerini, tüm hayatlarına dair neyi yapabileceklerini ve de neyi yapamayacaklarını kanun ve yasa olarak belirtme gücünde bulunanın hâkimiyetidir. **Kâinat ve ahiret hâkimiyet gibi şer'i hâkimiyet de sadece Allah'a aittir.**

XIII. SON SÖZÜM

Mutlak ve sınırlandırılmaz hâkimiyet, yalnızca Allah'ındır. Dünyada, ahirette, kâinatta ve yönetimde hüküm vermek, sadece Allah'a has bir yetkidir. Başkalarının bunda hiçbir ortaklığı yoktur. Hiçbir kimsenin Allah ile birlikte hüküm vermesi söz konusu değildir. O hükmüne ve hâkimiyetine hiçbir kimseyi asla ortak etmez. Buna göre:

“HÂKİMİYET KAYITSIZ ŞARTSIZ ALLAH'INDIR.”

Ve;

“NE MUTLU MÜ'MİN OLANA”

Ayetlere Bakmak İsteyenler İçin Bilgiler:

Kur-an'ı Kerim'de hâkimiyetin kayıtsız şartsız Allah'a ait olduğunu açıklayan birçok ayet-i kerime vardır. Onlardan bazıları şunlardır;

“Mülkü / hâkimiyeti elinde bulunduran Allah, ne yücedir. O, herşeye hakkıyla gücü yetendir.” (Mülk Suresi / 1. Ayet)

“İyi bilin ki! Yaratmak da, emretmek de (hükmetmek de yalnızca) O'na aittir. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir.” (A'râf Suresi / 54. Ayet)

“İyi bilin ki hüküm yalnız O'nundur. O, hesap görenlerin en çabuğudur.” (En'âm Sure-si / 62. Ayet)

“Hüküm vermek yalnızca Allah'a aittir. O, doğru haberi verir ve O, ayırt edenlerin en hayırlısıdır.” (En'âm Suresi / 57. Ayet)

“Hüküm vermek yalnızca Allah'a aittir. Ben O'na tevekkül ettim. Tevekkül edenler de yalnızca O'na tevekkül etsinler.” (Yûsuf Suresi / 67. Ayet)

“Hüküm veren Allah'tır, O'nun hükmünü gözden geçirecek hiç kimse yoktur. O'nun hesaplaşması pek çabuktur.” (Rad Suresi / 41. Ayet)

“O, Allah'tır. O'ndan başka hiçbir ilah yoktur. İlkte ve sonda hamd O'na mahsustur. Hüküm yalnızca O'nundur. Kesinlikle O'na döndürüleceksiniz.” (Kasas Suresi / 70. Ayet)

“O, hükmüne hiçbir kimseyi ortak kabul etmez.” (Kehf Suresi / 26. Ayet)

“Onlar, hala cahiliye devrinin (şirk olan) hükmünü mü istiyorlar? Yakinen bilen bir kavim (topluluk) için Allah'tan daha güzel hüküm veren kim vardır?” (Mâide Suresi / 50. Ayet)